

Poštnina plačana v gotovem.

LESNI DELAVEC

Glasiilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 dinarjev. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Štev. 2.

Ljubljana, dne 15. januarja 1923.

Leto II.

Organizacija — hranilnica — posojilnica.

Pod tem zaglavjem smo prejeli iz vrst ljubljanskih mizarjev nastopni članek, katerega radi njegove originalnosti pa tudi važnosti objavljamo v celoti. Dasi pisec naslavlja svoj članek na ljubljanske mizarje in strojne delavce, se prilega prav dobro na razmere celotne naše strokovne organizacije. Zato toplo priporočamo vsakomur, da ga pazljivo čita. Glasi se:

Če človek varčuje, to ni še vse. Vsak si misli, kako bi naložil denar, da bi mu čim večjih obresti donašal. Ljubljanski mizarji in strojni delavci pri svojih pičlih plačah kljub veliki varčnosti ne morejo misliti na to, da bi morda prihranili kaj denarja, ga naložili v hranilnici ali banki, čeravno je v Ljubljani takih denarnih zavodov na kupe. Slabo bi seveda ravno ne bilo. Pa, žal, je tako, da ljubljanski mizarji in strojni delavci niti zadostne hrane sebi in svojim družinam ne morejo privoščiti; še hujše je z nabavljanjem potrebne obleke, obutve in drugih potrebščin, katerih se takorekoč ne more pogrešati. Gotovo marsikdo izmed mizarjev premišljuje, kako bi prišel do posojila, in zanje nabavil, kar ne more nabaviti za svoj zaslužek. Pri tem ima seveda na misli obleko, obutev, perilo, posteljino, kurjavo itd. Pa, kje pod božjim solncem kaka taka posojilnica, katere upravni odbor bi proletarcu lesne stroke zaupal kaj denarja? Žulji na njegovih rokah so sicer pošteni, pa, kaj veljajo pošteni žulji! Izgleda, da nam je narava milejša kakor oni, ki nam režejo kruh, ona pač računa s tem, da letos pri nas o nabavi tople zimske obleke ne more biti niti govora, zato najbrže letošnja zima ni tako kruta, kakor je bila n. pr. lani. Pri vsem tem pa smo ljubljanski lesni delavci vse eno ponosni. Zakaj? V ljutih borbah z našimi gospodarskimi, družabnimi in socialnimi protivniki so naši, danes že osiveli tovariši, ukrepili in utrdili ter preko vseh viharjev z združenimi močmi obvarovali našo veliko in močno — hranilnico in posojilnico, katere akcijonarji smo lesni delavci sami. Priznati si moramo, da smo lahko ponosni na to

posojilnico, ki obstoja že dolgo vrsto let, a navzlic vsem težavam in stresljam, ne le da ni propadla, ampak se vedno jači in čim bolj utrjuje. Niti slaba valuta jo ni spravila v nevarnost. Obstojati pa mora ta naša posojilnica, če bomo hoteli živeti kot ljudje, pa naj valuta drvi v propad še s tako naglico.

Ker imamo torej svojo hranilnico, nas veže dolžnost, da premišljujemo, kako naj bodo visoke vloge, katere je treba vanje vlagati. Brez vlog hranilnice ne bi imeli; brez zadostno visokih vlog naša hranilnica ne bi imela potrebne življenske odporne sile ter zdravilne moči za slučaj, da naše gospode delodajalce zopet napade revmatizem, ki jim je že tolikokrat šinil v roke in noge, da so jim ohromele tako, da niti svojih blagajn niso mogli odpreti, da bi nam plače nekoliko povišali. Revmatični popadki trajajo pri naših gospodih časih precej dolgo; rajši se v hudih bolečinah zvijajo in ne vedo, kaj bi napravili, preden jih sreča pamet ter pokličejo zdravnika iz Aleksandrove ulice, od tam, kjer se nahaja Zveza industrijcev. Poleg revmatizma trpe naši gospodje tudi na neki fiksni ideji, ki jim povzroča naravnost bujne fantazije o nekem doplačevanju ali »gor plačevanju.«

Dosedaj je naša posojilnica v takih slučajih še vselej prav izvrstno funkcionirala. Obenem pa je še vselej na razgrete možgane naših gospodov tako blagodejno uplivala, da so se gospodje po prestani boleznih vsakokrat čutili bolj zdrave kot so bili popreje. (Dalje prih.)

Lepo novoletno darilo!

Lepo novoletno darilo je vlada Jugoslavije poklonila revnemu prebivalstvu v obliki zvišane stanarine. Hišni posestniki imajo namreč pravico, da od 1. januarja 1923 dalje po svojem preudarku najemnino za stanovanje primerno zvišajo! Pri tem ne bodo prizadeti samo delavci, ampak vsi sloji, ki pri svojih pičlih plačah že dosedanjo stanarino komaj zmagujejo, kako bodo šele občutili za tri do

petsto odstotkov zvišano stanarino. To je stvar, za katero se ustvaritelji očitno ne brigajo. Res je sicer, da najemnik ni primoran priznati preveč zvišano najemnino; mora se pa v tem slučaju pritožiti pri razsodišču ter potem plačevati toliko, kolikor mu razsodišče odmeri. Nedvomno je, da bo med najemniki in hišnimi posestniki nastala velikanska napetost, ravno tako je nedvomno, da bodo imeli najemniki številne nepotrebne sitnosti pri sodnijah. Vprašanje pa je tudi, če bodo razsodišča reševala pritožbe v prilog najemnikom? Delavci imamo v tem oziru slabe izkušnje.

Namesto da bi vlada z brezobrestnimi krediti pospeševala zidavo potrebnih stanovanj, žrtvuje milijarde ljudskega imetja za oboroževanje. Na drugi strani pa odpira na stežaj vrata neprimernemu oderuštvi ter goni delavstvo v nove boje za zvišanje plač, ker drugače ne bo moglo zadostiti novim zahtevam hišnih posestnikov. Gospoda najpopreje podraži vse življenske potrebščine, podraži tobak, poštnino, stanovanje in vse, kar delavstvo za življenje neobhodno rabi; ko se pa delavstvo oglasi ter zahteva primerno zvišanje plač, da bo večjo draginjo moglo zmagovati, tedaj ista gospoda nažene to delavstvo s komunisti in revolucionarji, proti kateremu je treba prožiti zakona o zaščiti države. Če ni to popolna konfuzija in anarhizem, če ni to rop na ljudskih žepih in najkrutejši terorizem ter najneobzirnejši boljševizem od zgoraj, tedaj ne vemo, kako naj bi tako gospodarstvo označili. Nenasitna, po oderuških dobičkih hrepeneča buržoazija vedoma meče delavstvu pod noge bojno rokavico. Dobro, če ni drugače, mi lesni delavci in z nami gotovo vso ostalo, sprejemamo nam vrženo rokavico, to je napoved borbe. Vi, tovariši zaupniki, pa po vseh krajih, kjerkoli živi kak lesni delavec, zakličite le vkup uboga gmajna v svojo strokovno organizacijo »Osrednje društvo lesnih delavcev«!

Pro domo.

Dne 5. januarja t. l. se je vršil shod podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev v Celju. Dnevni red je bil: 1. Stališče naše organizacije in pravilnik; 2. Razredni boj proletarijata in socialna zakonodaja; 3. Raznoterosti.

Na mestu stvarnega in treznega razmotrivanja dnevnega reda pa je prišlo do pravega prerokanja. Odlikoval se je v vsestranskem sumničanju, napadanju ter psovanju na levo in desno mizar Šmid, ki je razlagal vsemogoče teorije najbolj konfuznega značaja. Kaj je hotel Šmid doseči, ni bilo nikomur jasno, menda niti njemu samemu ne. Drugače gotovo ne bi bil zagovarjal sistem prispevkov, ki bi organizaciji niti nakup potrebnega papirja za pisavo ne omogočil. Poleg tega je Šmid

propagiral tudi naslonitev na takozvano dve in pol internacionalo. Šmid pozablja, da po preteku štirih let, kar živimo v Jugoslaviji, niti tako daleč nismo dospeli, da bi si bili uredili svojo domačo internacionalo v svoji državi. Navzlic našim dobrim namenom in naporom dosedaj niti še svoje skupne organizacije lesnih delavcev nimamo. Zagrešili so to ljudje, ki si sami nikoli niso bili na jasnem, kaj pravzaprav hočejo. Pri vsaki priliki so hoteli začetni stavbo pri strehi, pozablajoč, da je treba v prvi vrsti iskati medsebojnih stikov doma in ustvariti trdne temelje solidnim strokovnim organizacijam v domači državi in da bo vse ostalo prišlo samo ob sebi.

Stojimo na stališču, da naša strokovna ne sme tvoriti nobeni politični stranki deklo. Če bo naša strokovna organizacija vršila v polni meri svoje naloge ter svoje realno zvanje, bo to najlepša proletarska politika. Napornemu delu in požrtvovalnosti naših zaupnikov se imamo zahvaliti, da smo dospeli tako daleč, da tvori naša strokovna organizacija trdno hrbtišče lesnemu delavstvu v Sloveniji. In če motrimo bodočnost, tedaj lahko rečemo, ker vsa znamenja tako kažejo, bo baš naša strokovna organizacija poklicana zato, da ustvari mogočno stavbo strokovne organizacije vseh lesnih delavcev v Jugoslaviji.

Nimamo torej časa ne volje pričakati se ne o prvi ne o deseti internacionali, kajti vse to je za nas prazna slama toliko časa, dokler ni pri nas samih doma strokovni pokret konsolidiran.

Vemo, da se prijavljajo tu in tam posamezniki, ki imajo vse druge namene kakor pošteno pomagati pri trudapolnem delu v organizaciji. Nekateri tudi za ceno, da izpodrinejo drugega, hočejo na vsak način doseči mesto plačanega tajnika, ker se domišlujejo, da so od narave nadarjeni in poklicani ter patentirano rojeni voditelji. Drugi zopet ravnajo v zvezi in po nalogu drugih. In kadar takim poštenjakom ne gre po volji, tedaj kratkomalo pričnejo vsevprek razbijati. Naj se zaveda vsakdo in tudi prijatelj Šmid, ki je baje tudi že drugod delavstvu v slabem spominu, da bomo znali obračunati z vsakim, ki bi nam hotel na kakršnikoli način rušiti našo svetinjo — strokovno organizacijo, kateri se imamo zahvaliti, da lesni delavci danes sploh nekaj veljamo. Ako ima kdo kako mržnjo do drugega, naj si žnjim obračuna sam kakor zna in ve, izrabljati naše strokovne organizacije v osebne namene pa kratkomalo ne dopuščamo.

Videli bomo, kako se bo stvar v Celju nadalje razvijala, na kar bomo šele izrekli definitivno sodbo. Za danes dostavljamo še, da so na shodu govorili tudi Bradeško, Vodopivec, Rebov, Svetek in Krušič. Zdi se, da je Šmid uvidel pregreho svojega ravnanja, ker je nazadnje iz shoda pobegnil.

Internacionalni razvoj osemurnega delavnika.

V zadnjih mesecih l. 1918. je postal bojni klic proletarskih mas osemurni delavnik. Na ta bojni oklic so podjetniki odgovorili, da se osemurni delavnik da uvesti le internacionalno, obenem je velekapitalizem zahteval motivacijo, utemeljenje osemurnika ter se prepričati, kakšen bo uspeh. — Prvo vprašanje je bilo: koliko ur mora posamezni narod delati, da si svoje življenske in kulturne potrebsčine pokrije. To je odvisno od tehničnega in kulturnega razvoja in pa od porabe proizvajanih predmetov pri narodu. Zapadna Indija in Japonska sta zaostali na industrijskem polju; ti dve državi imata najdaljši delovni čas. Pred 15. leti je še v Indiji in Japonski znašal delovni čas od solnčnega izhoda do solnčnega zapada, in to za malo število rentnikov.

Prvi zagovornik skrajšanja delovnega časa je bil in povzdignil glas humanizma Thomas Morus (1516).

Na njegovem otoku, »Otok sreče« ali otok »Utopija« je bilo, kakor v Sovjetski Rusiji, splošno prisilno delo, bili so tudi nastavljeni nadzorniki, ki so ljudi, delavce nadzorovali, takozvani »Syphogranti«. Ti so delo nadzorovali, skrbeli so za to, da je vsak delavec v svoji stroki zadostno produciral. Skrbeli pa so tudi za to, da delavci niso bili izkoriščani, da niso garali od ranega jutra do pozne noči, kakor živina in kakor da bi bilo delo kazen, ker to je bilo zanje hujše, kot da bi bili sužnji, če tudi se je dogajalo povsod, razen na otoku »Utopija«. Od 24 ur so delali delavci samo šest ur dnevno, in sicer 3 ure predpoldan in 3 ure popoldan. Utopijevci so spali samo osem ur, ves drugi prosti čas so porabili za duševno delo in za šport.

Thomas Morus je kmalu uvidel, da je šesturni delavnik bolj njegova želja kakor pa upanje, da ga izvede.

Mi imamo v petih državah iskati zibelko osemurnega dela, to so: Nemčija, Anglija, Avstralija, Amerika in pa Francija. Izvor osemurnega dela je tedaj internacionalni.

Od 14. do 16. stoletja je bila klasična dežela rudarstva Nemčija. V rudnikih je bil do konca 15. stoletja uveden šesturni delavnik. L. 1467. so rudarji v Freiburgu stavkali, ker jim je podjetje uvedlo 8 urni delavnik. Dosegli so pa le, da je ob sobotah in dan pred praznikom ostalo pri šesturnem delavniku. Ti rudarji so bili visoko kvalificirani delavci. Šele, ko so prihajali delavci s kmetov na delo v rudnike, to je v 18. stoletju, se je delovni čas podaljšal na 12 ur dnevno.

Na Angleškem je bil delovni čas do početka 18. stoletja 12—14 ur dnevno, l. 1833. so se na An-

gleškem uvedla obrtna nadzorništva in tedaj se je uvedel deseturni delovni čas, za mladostne delavce pa osemurni in sicer zakonitim potom. Zakon iz l. 1834. o zaščiti mladoletnega delavstva, pa se ni tikal delavcev sploh, temveč samo mladoletnih delavcev. Boj proti tej pomanjkljivosti zakona je pričel socialni reformist Robert Owen, ki se je bavil s socialno reformo že od l. 1815. in pa John Fielden. Oba sta bila posestnika predilnic. Vendar pa nista imela uspeha v angleški spodnji zbornici v svojem boju. In zakaj ne?

Politični nasprotnik Fieldena, polkovnik R. Torrens, zastopnik Boltensa v spodnji zbornici, nam pojasnjuje ta neuspeh na sledeči način: Fieldens je hotel, da bi delavstvo imelo ob osemurnem delu isto plačo kakor ob deseturnem delu, to je, 5 šilingov tedensko in to v vseh obratih. S tem je hotel razbiti zvezo industrijcev, ki je že takrat diktirala delavcem plače, delovni čas in pa cene tkaninam v predilnicah. Obenem so imeli na Angleškem takrat industrijsko krizo in Fielden je imel namen s skrajšanjem delovnega časa krizo ublažiti ter preprečiti brezposelnost delavstva.

Angleška je do leta 1828. zvišala delavcem plače za 50% ter skrajšala delovni čas na 9 ur dnevno. V istem času je v Alzaciji na Francoskem tovarnar Bourkart iz Gabveilerja zahteval od francoske vlade, da uvede v industriji 12 urni delavnik, češ, da se drugače ne more konkurirati z Angleško industrijo. Bourkart vsekakor ni dosegel svojega namena, in sicer radi tega ne, ker je bila angleška industrija v istem času bolj praktično urejena ter je angleška vlada takrat odpravila carino na uvoz žita, na kar se je kruh znatno pocenil.

Nekaj tovarnarjev s Fieldenom vred je l. 1834. uvedlo v svojih podjetjih osemurno delo. Drugi tovarnarji so se pa na neki parlamentarni anketi temu uprli in končno zmagali.

Ko je bil l. 1836. izveden zakon za mladostne delavce, so pričeli fabrikanti delavstvo odpuščati kar v množicah. In na podlagi nekega kompromisa, ki so ga predlagali Lord Shaftesbury in John Fielden, je bil l. 1847. zakon o delovnem času preurejen v toliko, da se je uvedel za mladoletne delavce pod 18 leti in delavke 10 urni delavnik.

Šele l. 1867. je Karl Marks pravilno utemeljeval osemurni delavnik, in sicer s fizične in moralne strani. In l. 1901. se je uvedel na Angleškem 55½ urni tedenski delovni čas. Tedenski zaslužek se je zvišal od l. 1834.—1906. od 5 na 32 šilingov. Dve generaciji v strokovnem pokretu sta se morali boriti za to izboljšanje, in tretja generacija delavskega pokreta se pa še danes bori za osemurni delavnik.

Tretja generacija strokovnega pokreta se je pričela bojevati za osemurno delo v Avstraliji, in sicer l. 1851., ter ga tudi dosegla, in sicer najprej

v stavbinski in lesni stroki. Stavbinci v Londonu so l. 1853. napravili splošno stavko zaradi osemurnega delavnikarja. Marca meseca l. 1856. se je pričela splošna stavka v Melbournu; zahtevali so povsod uvedbo osemurnega delavnikarja, pri čemer jih je najbolj podpiral stavbeni podjetnik Mr. James Stephen. V njegovih opekarnah je uvedel osemurni delavnik in pri tem konstatiral, da delavci v osmih urah prav toliko producirajo, kakor v desetih, češ, da so pri delu veliko bolj čili in agilni.

Pri stavbi parlamenta v Melbournu, je vlada podjetnika odškodovala, češ, da je imel veliko izgubo radi uvedbe osemurnega dela.

V Melbournu so delavci po trimesečni stavki dosegli dne 21. aprila l. 1856. splošni osemurni delavnik, in še danes praznuje delavstvo dan zmage vsako leto dne 21. aprila z veseljami in obhodi po mestu. Po prvi zmagi v Melbournu so se strokovne organizacije druga za drugo vojevale za osemurni delavnik. V Novi Zelandiji je imel parlament v letu 1873. hude debate o osemurnem delavniku, končno pa je parlament takrat sklenil, da nobena delavka in mladoletni delavec ne sme dalje časa delati, kakor 8 ur dnevno. L. 1874. se je uvedel prost popoldan ob sobotah, od leta 1901. je pa uveden 48 urni delavnik tedensko.

Vse to pa je v Avstraliji bilo doseženo potomo vedno tesnejšega dela med strokovnimi organizacijami in parlamentom.

Delavska zbornica ni opravljala tistega dela kakor pri nas, temveč nje delo je, da vedno pili in prikraja zakone za zaščito delavcev in upliva na vlado, da jih sprejme. In kako je vplival skrajšani delavni čas na državo je razvidno iz sledečih števil:

Od l. 1861. do 1915. je prebivalstvo naraslo za 3 milijone in pol milijona ljudi se je izselilo. Porast števila prebivalcev je bil torej še enkrat večji, kakor v Švici; v istem razmerju so narasle poroke, umrlo je pa za tretjino manj ljudi in slučajni tuberkuloze so se za polovico zmanjšali.

Število tovarniškega delavstva je naraslo od l. 1861. do l. 1915. od 198.000 na 321.000, četudi ima Avstralija znatno manj konjskih sil (505.000), dočim jih ima Švica 713.000.

Članstvo v strokovnih organizacijah je naraslo od l. 1906. do l. 1913. od 147.049 na 497.925.

O mednarodnem razvoju osemurnega delavnikarja bomo še pisali in sodrugom pojasnili razvoj in vpliv osemurnega dela tudi pri nas, kar utegne biti za marsikaterega sodruga prav zanimivo.

Dopisujte!

Iz vrst lesnih delavcev smo dobili ta le značilen članek. Kakor hitro primeš v roke naš list »Lesni

delavec« in ga čitaš, ti nehote prihaja na misel, da se mora lesnemu delavstvu zlasti v podeželskih krajih goditi prav dobro in da jih ne tare nobena skrb. Nikoli se namreč nobena izmed naših podružnic niti ne pritoži niti ne pove, kaj se v njenem okolišu dogaja in kako lesno delavstvo živi. Marsikateri tovariš ima mnogo lepih idej, ki jih pa ali iz komodnosti ali iz neumestne bojzljivosti niti svojemu tovarišu ne zaupa, še manj pa da bi jih po domače nanizal na papir in poslal v priobčitev našemu listu. Najbrže se mnogi ne upajo, da ne bi ga kdo izdal, kar je pa čisto neopravičeno! Vsem onim, ki le količkaj obvladajo pero, bi priporočali in ne le to, temveč v interesu celote nujno svetovali, naj se vendar ojunajo, vzamejo v roke kos papirja ter nanj napišejo vse, kar bi lesne delavce utegnile zanimati. Nujno potrebno je namreč, da se iz vseh krajev, kjerkoli lesni delavci živijo, obravnava v listu vse, kar je v zvezi z delom in življenjem lesnih delavcev. Stvari je toliko, da jih na kratko niti naštetih ni mogoče. Vzemimo na primer delo v organizaciji, delovne razmere v delavnicah, tovarnah, na žagah v gozdu, plačilne razmere, delovni čas, stanovanjsko vprašanje, bolniško in nezgodno zavarovanje in tako dalje. Vse polno je takih reči, ki zanimajo vsakogar. Vse to je potrebno tudi zaradi tega, da sleherni član naše strokovne organizacije dobi pregled o celotnem položaju. S pomočjo vseh, največ pa s pomočjo poročevalcev, bo tudi vodstvo naše strokovne organizacije veliko lažje ukrepalo vse ono, kar je v interesu članstva in se bo lažje izogibalo morebitnim napakam.

Naš list smo ustanovili, da nam bo učitelj, informator in vodnik obenem; skratka, da nam pomaga. Ustanovili smo ga pa tudi, da izpopolnimo našo strokovno organizacijo. Ako pa hočemo vse to doseči, moramo sodelovati vsi do zadnjega člana. Zatoraj, sodrug, tovariši in prijatelji, zavijajmo si rokave prav visoko, pojdemo ob začetku leta na delo, s podvojeno silo in videli bomo, da bomo želi uspehe. S.

Naše priredbe.

Podružnica Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani je tako kakor vsako leto tudi to pot na starega leta dan, to je 31. decembra 1922., priredila svojo Silvestrovo veselico. Ta priredba se je pri ljubljanskih lesnih delavcih tako udomačila, da je postala nekaj samo ob sebi umljivega. Priznati pa se mora, da Ljubljančani svojega Silvestra tudi znajo prirediti. Tudi občinstvu, ki vsako leto zelo številno prihaja na Silvestra, so se te priredbe priljubile. Kako tudi ne? Vsaj tvori vselej obenem tudi pravcato razstavo najraznovrstnejših mizarških izdelkov. Ni torej prav nič čudnega, da je bila

tudi to pot dvorana z vsemi postranskimi prostori hotela »Tivoli« premajhna. Naval obiskovalcev je bil tak, da so bili vsi prostori v pravem pomenu besede nabasani.

Naj bo na tem mestu izrečena zahvala vsem tovarišem, ki so v kakoršnikoli obliki prispevali za lep potek silvestrove zabave. V zadoščenju naj jim bo veselje, ki je žarilo z obrazov delavskih gospodinj, ko so po veselice nesle domov svoj praktično porabljen dobiček. Najbolj hvaležni pa bodo požrtvovalnim tovarišem stari, onemogli člani, vdove po bivših članih in sirote, kajti fond, ki ga ima ljubljanska podružnica za podpiranje svojih najbednejših, je zopet narasel za lepo število tisočakov.

Lepa zadača, ki so si jo nadeli ljubljanski lesni delavci, daje na tak način njihovim silvestrovim priredbam eminentno humatarni značaj.

Zaznamovati imamo to pot razveseljivo dejstvo, da se podobno stremljenje pojavlja sicer polagoma toda sigurno tudi pri drugih naših podružnicah. Prva v tem pogledu je bila naša podružnica delavstva tovarne Vintgar v Gorjah. Ista je to pot tudi priredila stvojo sicer prvo, a dobro uspelo silvestrovo veselico. Prav je tako! Na zadnji dan leta je že navada, da se ljudje radi povesele. Zakaj bi torej lesni delavci zahajali na meščanske priredbe, od katerih nimajo ničesar, kvečjemu to, da podpirajo kroge, ki jim v javnem življenju ob vsaki priliki nasprotujejo!

Tudi Silvester naših tovarišev v Gorjah se je obnesel prav dobro in kar je glavnega — dostojno. Z lepim prebitkom so tudi naši tovariši v Gorjah lahko zadovoljni. Njihova lokalna blagajna se je dokaj ojačila. Tudi prirediteljem silvestrove veselice v Gorjah kakor tudi vsem obiskovalcem naj bo na tem mestu izrečena zahvala. Končno naj bo izrečena zahvala tamburašem v Ljubljani in godcem v Gorjah, ki so pridno igrali in ob kojih sviranju so se plesa željni tovariši in tovarišice vrteli.

Prihodnjih silvestrovih priredb se veselimo že vnaprej v pričakovanju, da se bodo vršile povsod tam, kjer se nahajajo podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev.

Organizacijski vestnik.

Zapisnik seje glavnega odbora „Osrednjega društva lesnih delavcev“, katera se je vršila dne 13. decembra 1922 v pisarni društvenega tajništva. Pričetek seje ob pol 7. uri zvečer. Navzoči: Ravnik, Peterca, Gašpari, Žagar, Dermastja, Tokan in Bradeško. Za kontrolo navzoča: Kavčič in Pokovec. Seji predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja. Dnevni red: čitanje zapisnika zadnje seje; poročilo blagajnika ter kontrole; namestitev ženske 10. uri dopoldan vršil na Bledu v „Blejskem domu“

pisarniške moči; prošnje; raznoterosti. — Zapisnik se prečita ter vzame brez spremembe na znanje. Ravno tako se vzame na znaje poročilo blagajne ter kontrole. — Tokan navaja, zakaj se ni mogel udeležiti seje „Svobode“ na Viču in razvitja zastave kovinarjev. Na Viču se je udeležil prireditve Dermastja, razvitja zastave pa Žagar. O razmerah tičočih se podružnice v Mariboru poročča Tokan. Stališče, katerega je zavzel na shodu lesnih delavcev tamkaj, se odobrava. — Bradeško poročča, da je gospodična Rejčeva izstopila iz službe Osrednjega društva in je, kakor poročča v pismu, vsled družinskih razmer odpotovala v Sarajevo. V pismu izraža odboru zahvalo za naklonjenost. Zapustila je vse v najlepšem redu. Za njeno res vzorno, pridno in marljivo delo ji odbor izreče priznanje. Glede namestitve druge pisarniške moči se ukrene vse potrebno. — Prečita se dopis organizacije lesnih delavcev iz Belgrada. V tem dopisu slikajo belgrajski tovariši položaj tamošnjih lesnih delavcev ter omenjajo zlasti občutno brezposelnost, ki vlada na tamošnjem delovnem trgu. Iščejo tudi denarne pomoči. Ker torej ne gre za kak pokret ali stavko, odbor sicer pomoči ne odklanja, sklene pa poskrbeti za točnejše informacije. Prošnjam za podporo, ki so jih vložili nekateri tovariši radi dolgotrajne bolezni, se ugotovi ter dovoli izredno podporo kakor sledi: Sanca Anton v Ljubljani K 400, Pretnar Jakob v Gorjah K 200, Mešek v Gorjah K 400, Brezovnik Alojzij, Črna K 200, Lipnik Franc, Črna K 200, Mulc, Stari trg K 400. S tem je dnevni red izčrpan. Konec seje ob 8. uri.

Bohinjska Bela. V soboto, na praznik dne 6. januarja 1923, se je ob tretji uri popoldne v prostorih gostilne g. Alifič-a vršil dobro obiskan shod lesnih delavcev. Bil je to prvi shod lesnih delavcev v tem kraju. Na shodu so govorili Bradeško, Tokan in Plebec iz Ljubljane ter Jagodic iz Bohinjske Bele. Po shodu se je vršilo posvetovanje navzočih, nakar se je izvolil pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice osrednjega društva lesnih delavcev. Lahko konstatiramo, da je shod dosegel svoj namen, kajti vsi navzoči so po zaslišanju govornikov bili enodusnega mnenja, da tudi številno lesno delavstvo tega kraja ne more ostati brez strokovne organizacije. In prav je tako! Vsi lesni delavci si moramo podati roke in si polagoma ustvarjati eksistenčne prilike, kakršne kot pošteni delavci potrebujemo, katerih nam pa organizirano podjetništvo odreka.

Bled. Z ozirom na dejstvo, da je mizarska industrija v zadnjem času na Bledu doživela nenavaden razmah in je vsled tega število mizarskih kakor tudi tesarskih pomočnikov znatno naraslo, je lesno delavstvo na Bledu že dalje časa gojilo željo, naj bi osrednje društvo lesnih delavcev na Bledu ustanovilo svojo posebno podružnico. Tej želji je bilo ustrezno v nedeljo dne 7. januarja t. l. Ta dan se je ob 10. uri dopoldan vršil na Bledu v „Blejskem domu“

ustanovni občni zbor podružnice osrednjega društva lesnih delavcev. — Mizarji in tesarji so se pozivu sklicateljev odzvali v lepem številu. Govorila sta na shodu o bistvu in pomenu ter nalogah strokovne organizacije Bradeško in Tokan iz Ljubljane. Po podanih referatih je bil izvoljen podružnični odbor in se je vršilo vpisovanje članov. Imena izvoljenih odbornikov priobčimo v eni izmed prihodnjih števil. Tovarišem na Bledu polagamo na srce, da se svoje novoustanovljene strokovne organizacije lotijo z vso vneto. Treba je namreč prodreti v prvi vrsti v celoten ustroj ter v dušo strokovne organizacije, potem šele se pred očmi članstva odpre široko polje dela, ki ga mora strokovna organizacija izvršiti. Pri vsem tem treba seveda tudi pravilnega pojmovanja. Velika prevara bi bila domišljija, da se bodo kar na enkrat godili čudeži. Delo na polju strokovne organizacije je naporno, v dosti slučajih zvezano z navidezno nepremagljivimi zaprekami. Toda možato samozatajevanje, vztrajno in neumorno delo rodi sadove, ki se jih lahko vsi skupaj veselimo. Torej na delo!

Gorje. V Gorjah so se lesni delavci in delavke zbrali na zborovanje v nedeljo dne 7. t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne g. Černeta. Obisk delavstva iz tovarne Vintgar je bil zelo dober. Tudi na tem shodu sta govorila Bradeško in Tokan iz Ljubljane. Celoten potek zborovanja je na navzoče napravil prav dober vtisk. Izvoljen je bil pri tej priliki nov podružnični predsednik, ker je prejšnji bil v tovarni šikaniran in končno z dela odpuščen. Dotični tovariš stopi v delo v drugem podjetju, ostane pa v kraju tako, da bo tudi nadalje v pomoč naši podružnici v Gorjah z delom in nasvetom. Na razgovor so prišli tudi nekateri nedostatki v tovarni sami, ter se je dalo nalog tajništvu osrednjega društva, da na merodajnih mestih skuša priti tem nedostatkom v okom. V splošnem lahko rečemo, da med lesnim delavstvom v Gorjah polagamo klije pravilno razumevanje za skupno stvar, za stabilnost strokovne organizacije in za vztrajnost v isti.

Stari trg. Občni zbor podružnice „Osrednjega društva lesnih delavcev“ se je vršil dne 17. decembra 1922 v delavskem domu na Marofu. Dnevni red je bil sledeči: Poročila: a) predsednika; b) tajnika; c) blagajnika; d) kontrole in e) volitev novega podružničnega odbora. — Po podanih poročilih in po izjavi preglednikov, da so knjige ter račune našli v nalepšem redu, so bili sledeči člani izvoljeni v novi odbor, in sicer: Valentin Vrhovec, predsednikom; Franc Šega, predsednikovim namestnikom; Ivan Žnidaršič, tajnikom; Ivan Pirc, blagajnikom; Franc Plos, Jakob Čehar, Jakob Koren, Jože Urbiha in Jakob Raušelj odbornikom. Končno so bili kot pregledniki izvoljeni Ivan Martinčič, Jernej Dimić in Franc Martinčič. — Vse dopise je pošiljati na naslov: Jernej Dimić, Stari trg-Marof.

V Markovcu pri Starem trgu je nekaj delavcev tvrdke Žagar izstopilo iz naše strokovne organizacije. Svoj korak utemeljujejo s tem, ker so baje prispevki previsoki! Sicer je pa tudi drugače med njimi zavlada nesloga. Če bi se tovariši v Markovcu zavedali, da je njihov korak voda na podjetniški mlin, bi nemara bili drugega mnenja. Izgovor na previsoke prispevke na noben način ne drži. Ali naj imamo strokovno organizacijo samo po imenu ali naj imamo strokovno organizacijo, ki svojemu članstvu res nekaj nudi? Mislimo, da so časi preresni za to, da bi nam zadostovala strokovna organizacija, katera bi brez sredstev bila ter več ali manj le na papirju. In kaj bi na primer rekli ravno oni tovariši, ki jim visokost prispevkov ni povšeči, če bi slučajno prišli v položaj, da bi jim morala priskočiti organizacija z izdatnimi zneski na pomoč, in če bi v takem slučaju moralo vodstvo organizacije izjaviti, da ni sredstev? Že vemo, kaj bi rekli; vprašali bi, zakaj vodstvo ni pravočasno ukrenilo vse potrebno, da denarja ne bo zmanjkalo. Sedaj pa, ko vodstvo hoče preskrbeti potrebna sredstva potom primerno povišanih prispevkov, pa jim zopet ni prav. Vprašamo pa tudi, kdaj ima lesni delavec večje zaupanje v svojo strokovno organizacijo, ali takrat, ko je ta strokovna organizacija financijelno dobro podkovana ali takrat, ko je ta organizacija „suha“? — Kaj takega se je že dogodilo večkrat, da so posamezniki porabili trhli izgovor, da so prispevki previsoki, za izstop, ali nikoli ni trajalo dolgo in zopet so se vrnili, če ne prej, pa takrat, kadar jim je pričela teči voda v grlo. — Razume se, da z izstopom vsakdo takoj tudi izgubi vse pravice, ki si jih je kot član pridobil, ob ponovnem pristopu pa se ga smatra zopet kot novega člana. — Hvala bogu, ravno povišani prispevki so v naši strokovni organizaciji ustvaril tak položaj, da se nam baš glede denarja ni treba bati vsake sapice. Ti prispevki nam omogočujejo gledati v bodočnost brez posebnih skrbi, na to smo lahko ponosni. Kdor tega ne uvideva, tega so bogovi pač udarili s slepoto. — Proč z malenkostnimi nazori, živelo naše Osrednje društvo lesnih delavcev!

V Slovenski Bistrici so imeli lesni delavci dne 28. decembra 1922. shod, kateremu je pristostvoval kot govornik strokovni tajnik Čeh iz Maribora. Kakor se nam poroča se bo tekom meseca februarja t. l. vršil občni zbor tamošnje podružnice osrednjega društva lesnih delavcev, na kar slov. bistriške tovariše že danes opozarjamo.

Občni zbor podružnice osrednjega društva lesnih delavcev v Celju je preložen in se bo vršil v petek dne 26. februarja t. l. ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih gostilne „Svetel“ v Gaberjah. Vseh celjskih lesnih delavcev dolžnost je, da se občnega zbora udeleže v polnem številu. vilno udeležbo.

Lesni delavci v Ljubljani, pozor! Odbor podružnice osrednjega društva v Ljubljani je sklenil sklicati na nedeljo dne 28. januarja t. l. shod lesnih delavcev. Uro in kraj bo po delavnicah pravočasno naznanjen. Že danes opozarjamo vse ljubljanske tovariše, da se za napovedani shod zanimajo in skrbe za polnošte-

Zahvala. Delavstvu Kranjske stavbne družbe se za nabrani znesek K 736.—, katerega mi je podarilo ob času moje bolezni, iskreno zahvaljujem. — Blaž Griental, Ljubljana.

Kultura.

„Naši Zapiski“, 8., 9. in 10. števil., so izšli in prinašajo sledečo vsebino: E. K.: Naše stališče do važnejših ustavnih določb. Friderik Adler: Nujen razkol in nujna združitev. Dr. Š. Ž.: Kritična študija o današnjem komunizmu. Peter Jug: Delavsko gibanje in socializem na Angleškem. Žalski: Socializem v Sloveniji. Peter Jug: Kaj je in kaj ni demagogija? Petrolej in politika. T.: Izza fronte. Sv. Marija na Mengori. Pregledi. Politika. Gospodarstvo. Strokovni pregled. Socialna politika. Kultura. — Vsaka izmed naših podružnic naj bo naročena na „Naše Zapiske“. Pa tudi posamezniki naj se na nje naročajo, kajti le s pridnim čitanjem vzgojevalnih in kulturnih publikacij bomo okrepili toli potrebno proletarsko zavest. „Naši Zapiski“ se naročajo pri „Slovenski socialni matici“, Ljubljana, Židovska ulica števil. 1./I.

V Mariboru je kulturno društvo „Svoboda“ pričela z diskuzijami. Lesnim delavcem mariborskim priporočamo, da se teh diskuzij pridno udeležujejo.

Vsaka podružnica naj ima naročen vsaj po en izvod „Preroda“, list za нравno povzdigo naroda. „Prerod“ se naroča v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Stane letno 10 dinarjev.

Socijalni vestnik.

Zahvala. Vodstvu podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev v Slovenski Bistrici kakor tudi vsem članom te podružnice se pristrčno zahvaljujem za znesek K 261.—, ki mi je v času moje bolezni bil naklonjen. — Ernest Filip, Slovenska Bistrica.

Zahvala. Delavcem in delavkam tovarne Vintgar se lepo zahvaljujem za znesek K 358.—, katerega so mi podarili ob priliki moje bolezni. naklonjen. — Ernest Jenterle, Gorje.

Zahvala. Najlepše se zahvaljujem delavcem in delavkam tovarne Vintgar za vsoto K 401.—, katero so mi naklonili ob priliki moje nezgode. so mi naklonili ob priliki moje nezgode. — Franc Osevc, Gorje.

Zahvala. Tovariši in tovarišice tovarne Vintgar so mi z ozirom na mojo nezgodo, ki sem jo utrpel na cirkularni žagi, darovali K 892.—, za kar se jim tem potom najtopleje zahvaljujem. — Jože Dežman, Gorje.

Razne vesti.

Opozarjamo mizarje in strojne delavce, da naj ne potujejo v Zagreb, ker tam je brezposelnost.

V Starem trgu je bila delavcem na žagi „Marof“ s 1. januarjem 1923 zvišana plača, in sicer za 50 par na uro. Njihova plača potemtakem znaša povprečno na uro Din 4.— oziroma K 16.—.

Važno za delavce in uslužbence. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razglašča: Ker je minister za socialno politiko statut Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril, se prispevek za bolniško zavarovanje, ki je dosedaj znašal v celokupnem iznosu (za delodajalca in delojemalca skupaj) 5%, na podstavi § 197 tega statuta počenši z dnem 1. januarja 1923 zviša na 6% zavarovanega zaslужka (mezde). Od tega prispevka plača delodajalec kakor doslej polovico, t. j. 3%, drugo polovico pa ima pravico odtegniti od plače (zaslužka) delojemalca. — Z istim dnem se uvede na temelju naredbe ministrstva za socialno politiko od 7. dec. 1922 številka 10.810 prispevek za borzo dela v višini 5% celokupnega bolniško zavarovalnega prispevka (delojemalca in delodajalca skupaj). Tudi ta prispevek plačata po polovici delodajalec in delojemalec, tako da odpade na delodajalca 2½%, druga polovica se pa lahko odtegne od delojemalca. — Prispevek za zavarovanje za slučaj nezgode se na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 20. novembra l. 1922. števil. 8507, počenši z dnem 1. januarja 1923. zniža od dosedanjih 8% na 6% zavarovanega zaslужka in ga plača kakor doslej delodajalec v celoti. Prispevek za slučaj nezgode znaša torej od napominanega dneva dalje, za vsakih 100 Din zavarovanega zaslужka (mezde) tolikokrat po 6 par, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je v zavarovanje priglašeni obrat (podjetje, gospodarstvo, gospodinjstvo) uvrščen, kar je razvidno iz uvrstitvenega odloka, ki ga je vsak delodajalec dobil oziroma ga bo še dobil. — O navedenih spremembah bodo vsi delodajalci še posebej obveščeni. — Kakor znano, se deli zavarovani zaslужek po zakonu o zavarovanju v 17 mezdnih razredov, na podlagi katerih se izračunavajo in predpisujejo v plačilo vsi zgoraj napominjani prispevki. Vsi prispevki se bodo predpisovali detajlirano na skupnem plačilnem nalogu. Vsled silnega navala dela in pomanjknja osebja se je predpis prispevkov za minule mesece zapoznil, da mnogi delodajalci še niso dobili plačilnih nalogov; ker se je sedaj osebje pomnožilo, bo mogoče, da bodo prispevki za dobo do konca leta 1922 predpisani in plačilni nalogi, zanje do najpoznejše 31. januarja 1923

vsem delodajalcem dostavljeni. Po dovršeni reorganizaciji Okrožnega urada bo urad izdajal plačilne naloge, iz katerih bodo razvidni prispevki za vsakega delojemalca posebej.

V **Mislinjah** se je dne 4. januarja smrtno ponesrečil 28 let stari drvar Jurij Klemenc, zaposlen pri podiranju nekega drevesa. Drevo, katerega je podsekal, je Klemenca tako nesrečno udarilo, da je izdihnil. Ali je bil zavarovan proti nezgodi, se še ne ve. Opozarjamo delavstvo v gozdih, da mora vsak podjetnik zavarovati svoje delavce. Tudi delavstvo mora paziti na to.

Kočevje. Tukajšnji lesni podjetnik g. H... ima navado plačevati za pijačo, pa ne svojim delavcem, ampak na raznih veseljah tukajšnjim damam. Tako kakor na petek 5. t. m. na lovskem plesu, še ni razsipal z denarjem. Plačeval je šampanjec, da je kar teklo od mize po tleh. Toliko ga je bilo, da je bila cela družba okrog njega vinjena. Njegovi delavci pa imajo toliko plače, da imajo komaj za košček kruha. Lesni delavec! Veš kaj je, in koliko stane steklenica tega vinca? Ti moraš celih 3—4 dni delati za tako steklenico. In g. H. je plačal kar celi ducat. Lesni delavec! Pomisli malo, kaj je pravica. Na eni strani je razsipnost, na drugi pa pomanjkanje in beda. Da se to razmerje poravnava, je treba organizacije, kajti samo v organizaciji je moč. Torej, vsi lesni delavci v lesno organizacijo lesnih delavcev! **Lesni delavec.**

Mezdno gibanje lesnih delavcev v Avstriji. Ljut boj se bide med strokovno organizacijo lesnih delavcev in organizacijo podjetnikov v Avstriji. Vzrok temu boju je, ker so podjetniki odpovedali delavsko pogodbo s prvim januarjem t. l. in obenem zahtevali, da se znižajo plače za 25%. Tej nakani se je strokovna organizacija lesnih delavcev uprla, in je zmagala v toliko, da so se mezde znižale samo za 8%. Podjetniki pa so pogodbo ponovno odpovedali, češ, da v tovarnah za pohišstvo ne morejo teh plač plačevati in, da vztrajajo na znižanju mezd na 25%. To svojo zahtevo pa utemeljujejo v prvi vrsti s tem, da niso zmožni konku-

rence z mizarji Jugoslavije in Nemčije. Delavstvo v dunajskih tovarnah za pohišstvo se je temu uprlo in kakor vse kaže, se bo boj med mizarškimi pomočniki in tovarnarji pohištev nadaljeval. Našim mizarjem pa kličemo: Zmaga dunajskih mizarjev, je naša zmaga! Kakor je propad dunajskih mizarjev naš propad! Kapitalizem ne pozna nobenih mej, ravno tako jih tudi delavstvo ne sme poznati, vsaj tisto delavstvo ne, ki je zavedno organizirano v svojih strokovnih organizacijah. Kaj so strokovne organizacije? Strokovne organizacije niso nič drugega kakor borza dela, ki ocenjujejo delavne moči in kot take morajo biti zainteresirane ne samo na tem kaj se doma godi, temveč brigati se morajo za razmere v svoji stroki celega sveta.

Politične komplikacije, ki nastanejo zaradi tega, ker je Francija zasedla del Porenja, v katerem je jako razvita premogovna in druga industrija, utegnejo jako neugodno vplivati na delovne razmere v Nemčiji. Francija si hoče zagotoviti s tem vojni tribut, ki ga Nemčija ne plačuje redno. Stvar ima pa dalekosežnejše politično in gospodarsko ozadje. Nemčija je črpala iz teh krajev premog tudi za svoje potrebe. Premoga bo sedaj manjkalo in industrija bo zastajala ter povzročila več brezposelnosti. Ker se valutne razmere, ki niso nič drugega kakor kapitalistična špekulacija, razvijajo tako neugodno, in sicer namesto, da bi se valuta izravnala, nastopajo še večje razlike, vede to nesporno do krize v kapitalizmu in s tem v industriji. Delavstvo ob tej gospodarski politiki kapitalistične družbe ne more pričakovati boljših življenjskih razmer, pač pa vso krutost trdega boja za svoj obstoj! V povojni dobi se je kapitalizem ojačil, organiziral, ker so kapitalisti zaveden razred. Kdaj bo delavstvo tudi tako mednarodno zavedno, kdaj bodo tudi vsi delavci vedeli, da so razred zase, da imajo popolnoma enake interese?

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiska tiskarna J. Blasnik na sl. v Ljubljani.

== KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO ==

Poštni predal št. 13
Telefon inter. št. 178

::: LJUBLJANA :::

Pošt. ček. rač. št. 10.532
Brzoi. „Kodes“ Ljubljana

Hranilni oddelek

naznanja, da je s **1. novembrom 1922**

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na **6** $\frac{0}{10}$
za vloge proti četrtletni odpovedi na **6** $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$
za vloge proti polletni odpovedi na **7** $\frac{0}{10}$

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadrage!

Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico!